

דְּחִי (ישעיה סד) דְּעִין לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלְתָךְ וְגו'. לְבָתֵּר (דף פא ע"ב)
נִחְתָּא לְגו גְּנָתָא דְאַרְעָא וּמְתַעֲדָנָא בְּכָל עֲדוּנִין, וְאַתְלַבֶּשֶׁת בְּהוּא
לְבוּשָׂא (ואודוונגת בְּנֶפֶשׁ דִּידִיהָ) וְיִתְבָּא תַּמָּן בְּעֲטוּרָא עַל חַד תִּרְיִן
מִכְמָה דְהוּת בְּקֻדְמִיתָא. (וְדָא הוּא בְּחוּל וְאַסְתַּלְקָא בְּיִשְׁבּוּת דְגֵן עֲדוּ
וּמְתַעֲסָא בְּאוּרִייתָא וּבְכָל רִישֵׁי זְרַחֵי וּזְמַנֵּי וּשְׁבַתֵּי נִחְתָּא אִודוּנָת בְּנֶפֶשׁ).

נְשָׂמָה הִיא חִילָא עֲלָאָה עַל כָּל אֲלִין, וְאִיהִי מִחִילָא דְדְכוּרָא רְזָא
דְאִילָנָא דְחִי. וְדָא סְלָקָא לְעִילָא מִיָּד. וְכָל הַנִּי (ד"א אָנוּן)
תַּלְת דְרָגִין מִתְקַשְׁרִין כְּחֻדָּא דָּא בְּדָא. וְכַד מִתְפָּרְשׁוּן כְּלָהוּ סְלָקִין
וְתַבִּין לְהֵהוּא אֲתֵר דְנִפְקוּ מִנִּיהָ.

כַּד הָאִי רוּחָא נִפְקַת מֵהָאִי עֲלָמָא וְעָאֲלַת בְּגוּ מְעַרְתָּא דְאָדָם
וְאַבְהֵן תַּמָּן, אָנוּן יְהִבִּין לָהּ פְּנִקְס סִימָנָא וְעָאֲלַת לְגִבֵּי גְנָתָא
דְעֲדוּן, קְרִיבַת תַּמָּן וְאַשְׁכַּחַת כְּרוּבִים וְהֵהוּא לְהַט הַחֶרֶב
הַמְתֵּהפְכַת. אִי זְכָאת חֲמָאן פְּנִקְס סִימָנָא וּפְתַחִין לָהּ פְתַחָא וְעָאֲלַת.
וְאִי לֹא דְחִיִּין לָהּ לְבַר.

לשון הקודש

וְזוּ עוֹלָה לְמַעְלָה מִיָּד, וְכָל אֱלוֹ וְאוֹתוֹן
שְׁלֹש הַדְרָגוֹת נִקְשְׁרוֹת יַחַד זֶה עִם זֶה.
וּבְשׁוּנִפְרָדוֹת, בְּלֵן עוֹלוֹת וְשְׁבוֹת לְאוֹתוֹ
מְקוֹם שְׁיִצְאוּ מִמֶּנּוּ.

בְּשִׁחְרוּחַת הַזֶּה יוֹצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה
וְנִכְנְסַת לְמַעְרָה שְׁשָׁם אָדָם וְהָאֲבוֹת,
הֵם נוֹתְנִים לָהּ פְּנִקְס סִימָן, וְנִכְנְסַת לְגֵן
הָעֲדוּן. קְרִיבָה לְשָׁם, וּמוֹצֵאת הַכְּרוּבִים
וְאוֹתָהּ לְהַט הַחֶרֶב הַמְתֵּהפְכַת. אִם
זוֹכֵה – רוֹאִים פְּנִקְס הַסִּימָן, וּפּוֹתְחִים
לָהּ פְתַח וְנִכְנְסַת. וְאִם לֹא – דוֹחִים
אוֹתָהּ הַחוּצָה.

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, (וּבְאֵהוּ) וְיוֹשְׁבַת שָׁם,
וּמְתַעֲדָנַת בְּאוֹתוֹ צְרוּר הַחַיִּים, (ישעיה סד)
שְׁעִין לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלְתָךְ וְגו'.
אַחַר כֵּךְ יוֹרְדַת לְתוֹךְ הַגֵּן שֶׁל הָאָרֶץ
וּמְתַעֲדָנַת בְּכָל הָעֲדוּנִים, וּמְתַלְבֶּשֶׁת
בְּלְבוּשׁ הַהוּא וּמְזוּדָנַת עִם נֶפֶשׁוֹ, וְיוֹשְׁבַת
שָׁם בְּעֲטוּר שֶׁל אֶחָד פִּי שְׁנַיִם מִכְמָה
שֶׁהִיָּתָה בְּרֵאשׁוֹנָה. וְזֶהוּ בְּחַל. וְעוֹלָה
לְיִשְׁבּוּת שֶׁל גֵּן הָעֲדוּן וּמְתַעֲסָקַת בַּתוֹרָה, וּבְכָל
רֵאשֵׁי חֲדָשִׁים וּמוֹעֲדִים וְשַׁבָּתוֹת יוֹרְדַת לְהַזְדַּוֵּג עִם
הַנֶּפֶשׁ.

חֲנֻשָּׂמָה הִיא בַח עֲלִיוֹן עַל כָּל אֱלוֹ,
וְהִיא מִכַּח הַזְכָּר, הַסוּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים.

וַיִּתְּבֵא תַמּוֹן, כָּל הַהוּא זַמְנָא דִּיתְבֵּא מִתְּלַבְּשָׁא תַמּוֹן בְּדִיּוֹקְנָא דְהָאִי
עֲלָמָא. וּבְרִישׁ יְרַחֵי וְשַׁבְּתֵי כַד בְּעָאֵת לְסִלְקָא, צִדִּיקֵי
דְּבַגְנָתָא דְעֵדוֹן יְהִיבִין לָהּ פְּנִקְס סִימְנָא, וְסִלְקַת בְּהַהוּא עֲמוּדָא וּפְגַעַת
בְּאַנּוֹן נְטָרֵי חוּמוֹת יְרוּשָׁלַם, אִי זְכָאָה פְּתַחִין לָהּ פְּתַחָא וְעָאלַת. וְאִי
לֹא נְטָלִין מִינָהּ הַהוּא פְּנִקְס וְדַחֲזִין לָהּ לְבַר. תְּבַת לְגַנְתָּא וְאַמְרָה
(שיר השירים ג) מְצִאוֹנֵי הַשּׁוֹמְרִים הַסּוֹכְבִים בְּעִיר וְגו', נִשְׂאוּ אֶת רְדִידֵי
מַעְלֵי, דָּא אִיהוּ פְּנִקְס סִימְנָא דְנְטָלֵי מִינָהּ (ד"א מִינָהּ).

שׁוֹמְרֵי הַחוּמוֹת אֵלִין אַנּוֹן נְטָרֵי חוּמוֹת יְרוּשָׁלַים. (כְּדוּנְמָא דָּא נִשְׁמַתָּא
לְנִשְׁמַתָּא אֲתַפְּשֵׁט מַהְהוּא לְבוּשָׁא דְלַעֲיִלָּא וּמִסְתַּלַּק לַעֲיִלָּא לַעֲיִלָּא וְאֲתַהֲנִי
מֵאוּר הַשְּׂכִינָה. וְנִשְׁמָה (ס"א וְנִפְשָׁא) אֲשַׁתְּאַרַת בְּגוּפָא וּבְכָל רִישֵׁי יְרַחֵי וְזַמְנֵי וְשַׁבְּתֵי
נַחְתָּא נִשְׁמָה לְנִשְׁמָה וּמִזְדוּנָא לְנִשְׁמָה דְאֲשַׁתְּאַרַת בְּגוּפָא וּמִזְדוּנָא בְּנִשְׁמָה וְדִיּוֹקְנָא
דְּגַנְתָּא דְעֵדוֹן דְלַעֲיִלָּא הָוָה מִן רוּחַ וְעַפְרָה הַהוּא דְאֲשַׁתְּמוּדַע לְגַבֵּי עֵילָא וְרָזָא וְקִירָא
הוּא וּבְלִבוּשָׁא דָּא מִתְּלַבְּשׁ י"ה לְבוּשָׁא דְגַנְתָּא דְעֵדוֹן דְלַתְתָּא הוּא אִשׁ וּמִים שְׁנַאֲמַר
שָׁמַיִם. עַד הָבָא רוּחָא דְשִׁמְעָלָא הַיּוֹרְדַת לְמַטָּה אֵזְלַת לְדַרְנָא דִילִיָּה וְנִפְשׁ דִילִיָּה
אֲשַׁתְּאַרָא בְּגוּפָא דְאַרְעָא דְכַתִּיב, (איוב יד) אֲךָ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכָּאֵב וְגו'. וְעַל דָּא אָמְרוּ

לשון הקודש

חוּמוֹת יְרוּשָׁלַים. וּכְדוּנְמָה הוּו, הַנִּשְׁמָה
לְנִשְׁמָה מִתְּפַשֵּׁט מֵאוּתוֹ הַלְבוּשׁ שְׁלֵמַעְלָה
וּמִסְתַּלַּק לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְנַחְתֵּי מֵאוּר הַשְּׂכִינָה.
וְהַנִּשְׁמָה (וְהַנִּפְשָׁא) נִשְׁאַרַת בְּגוּפָא, וּבְכָל רִישֵׁי
הַחֲדָשִׁים וְהַמוֹעֲדִים וְהַשַּׁבָּתוֹת יּוֹרְדַת נִשְׁמָה
לְנִשְׁמָה וּמִזְדוּנָתָא עִם הַנִּשְׁמָה שְׁנַשְׁאַרָה בְּגוּפָא
וּמִזְדוּנָתָא עִם הַנִּשְׁמָה, וְהַחֲדָשִׁים שְׁל גֻן הַעֵדוֹן
שְׁלֵמַעְלָה הִיָּתָה מִן הַרוּחַ וְהַעֲפָר שְׁנִבְרָ לְגַבֵּי
מַעְלָה, וְסוּד הַשּׁוֹב הוּא, וּבְלִבוּשׁ זֶה מִתְּלַבְּשׁ י"ה
לְבוּשׁ שְׁל גֻן עֵדוֹן שְׁלֵמַטָּה, הוּא אִשׁ וּמִים, שְׁנַאֲמַר
שָׁמַיִם. עַד כָּאֵן הַרוּחַ שְׁל הַשְּׁמַאל הַיּוֹרְדַת לְמַטָּה,
יּוֹרְדַת לְדַרְנָתָה, וְנִפְשָׁה נִשְׁאַרַת בְּגוּפָא שְׁל הָאָרֶץ,
שְׁכַתוֹב (איוב יד) אֲךָ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכָּאֵב וְגו'. וְעַל זֶה
אָמְרוּ שְׁהַתִּים יּוֹדְעִים בְּעוֹלָם הָבָא מְכַבֵּד

וְיִוִּשְׁבַת שָׁם. כָּל אוֹתוֹ הַזְּמַן שְׁיוֹשְׁבַת,
מִתְּלַבְּשַׁת שָׁם בְּדַמּוֹת שְׁל הָעוֹלָם הַזֶּה.
וּבְרִישֵׁי חֲדָשִׁים וְשַׁבָּתוֹת כְּשִׁרוּצָה
לְעֵלוֹת, הַצִּדִּיקִים שְׁבַגְנֵן עֵדוֹן נוֹתְנִים לָהּ
פְּנִקְס סִימְן וְעוֹלָה בְּעַמּוּד הַהוּא,
וּפּוֹנְשַׁת אֶת אוֹתָם שׁוֹמְרֵי חוּמוֹת
יְרוּשָׁלַים. אִם זֹכָה – פּוֹתְחִים לָהּ פְּתַח
וְנִבְנְסַת, וְאִם לֹא – נוֹטְלִים מִמֶּנָּה אוֹתוֹ
הַפְּנִקְס וְדוֹחִים אוֹתָהּ הַחוּצָה. הִיא שְׁבָה
לְגֻן וְאוֹמְרַת, (שיר ג) מְצִאוֹנֵי הַשּׁוֹמְרִים
הַסּוֹכְבִים בְּעִיר וְגו', נִשְׂאוּ אֶת רְדִידֵי
מַעְלֵי. זֶהוּ פְּנִקְס הַסִּימְן שְׁנִטְלוּ מִמֶּנּוּ
(מִמֶּנָּה).

שׁוֹמְרֵי הַחוּמוֹת, אֵלוֹ אוֹתָם שׁוֹמְרֵי

דמתין ידעי בעלמא דאתי מןקרא דצדיקניא ומעלמא תפאח ומשתענין דא עם דא
(עד כאן סתרי תורה):

זוהר

וירד אברם מצרימה לגור שם. מאי טעמא
למצרים. אלא בגין דשקיל לגן יי. דכתיב
בגן יי בארץ מצרים. דתמן שקיל ונחית חד נהרא
דאיהו לימינא דכתיב, (בראשית ב) שם האחד פישון הוא
הסובב את כל ארץ החולה אשר שם הזהב.
ואברהם ביון דידע ועאל בהימנותא שלימתא. כעא
למנדע כל אנון דרגין דאתאחדן לתתא. ומצרים
הזה נטיל מימינא (ד"א לימינא) ובגין כך נחת למצרים.
ותא חזי, בפנא לא אשתכח בארעא אלא כד
מסתלקי רחמי מן דינא:

ויהי כאשר הקריב לבא מצרימה. אמר רבי אלעזר

לשון הקודש

הזהב. ואברהם ביון שינדע ונגנס
באמונה השלמה, רצה לדעת כל אותן
הדרגות שגאחזו למטה. ומצרים היה
נוסע מימין וד"א לימין, ומשום כך ירד
למצרים. ובא וראה, הרעב לא נמצא
בארץ אלא כאשר מסתלקים רחמים
מן הדין.

ויהי כאשר הקריב לבא מצרימה. אמר
רבי אלעזר, כאשר הקריב? כאשר קרב

הצדיקים ומהעולם המתתון ומספרים זה עם זה.
עד כאן סתרי תורה.

זוהר

וירד אברם מצרימה לגור שם. מה
הטעם למצרים? אלא משום ששקול
לגן ה', שכתוב בגן ה' בארץ מצרים.
ששם שקל וירד נהר אחד שהוא לימין,
שכתוב (בראשית ב) שם האחד פישון הוא
הסובב את כל ארץ החולה אשר שם

פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב, פֶּאֶשֶׁר קָרַב מִיַּבְעֵי לַיהוָה. מִי פֶּאֶשֶׁר
הַקְּרִיב, אֲלֵא כְּדִכְתִּיב, (שמות יד) וּפְרַעַה הַקְּרִיב דְּאִיהוּ
אֲקָרִיב לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל לְתִיבְתָא. אוֹף הָכֵא הַקְּרִיב,
דְּאֲקָרִיב גְּרַמִּיה לְקַדְשָׁא בְּרִידָא הוּא כְּדָקָא יְאוּת. לְבֵא
מְצַרִּימָה לְאַשְׁמַחַא בְּאַנּוּן דְּרַגִּין וְלֹא תִרְחַקָא מִנִּיּהוּ
וְלֹא תִרְחַקָא מִעוּבְדֵי מְצַרִּים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה תָּא חֲזִי, כִּיּוּן (ס"א ב'גין) דְּנָתַת אֲבָרְהָם
לְמְצַרִּים בְּלֵא רִשׁוּ, אֲשֶׁתַּעֲבִידוּ בְּנֵי מְצַרִּים
אַרְבַּע מֵאָה שָׁנִין, דְּהָא כְּתִיב וַיֵּרֶד אֲבָרָם מִצְרָיִמָה.
וְלֹא כְּתִיב רַד מְצַרִּים, וְאַצְמַעַר כָּל הָהוּא לִילִיא בְּגִינָה
דְּשָׂרָה.

וַיֹּאמֶר אֵל שָׂרָה אִשְׁתּוֹ הִנֵּה נָא יַדְעָתִי כִּי אִשָּׁה יִפֶּת
מִרְאָה אָתָּה. וְכִי עַד הָהִיא שְׁעָתָא לֹא הָוּה
יָדַע אֲבָרָהָם דְּאִשָּׁה יִפֶּת מִרְאָה הָוּת. אֲלֵא הָא אוּקְמוּהָ

לשון הקודש

משום שֶׁיָרַד אֲבָרָהָם לְמְצַרִּים בְּלֵי רִשׁוּת,
הִשְׁתַּעֲבָדוּ בְּנֵי מְצַרִּים אַרְבַּע מֵאוֹת
שָׁנָה, שְׁחַרְי פְּתוּב וַיֵּרֶד אֲבָרָהָם
מִצְרָיִמָה, וְלֹא כְּתוּב רַד מְצַרִּים, וְהַצְמַעַר
כָּל הָלַיְלָה הָהוּא בְּשָׂבִיל שָׂרָה.

וַיֹּאמֶר אֵל שָׂרָה אִשְׁתּוֹ הִנֵּה נָא יַדְעָתִי כִּי
אִשָּׁה יִפֶּת מִרְאָה אָתָּה. וְכִי עַד הַשְּׁעָה
הָהִיא לֹא הָיָה יוֹדַע אֲבָרָהָם שְׁחִיבָהּ

הָיָה צָרִיף לְהִיּוֹת! מַה זֶה פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב?
אֲלֵא בְּכַתּוּב (שמות יד) וּפְרַעַה הַקְּרִיב,
שֶׁהוּא קָרַב אֶת יִשְׂרָאֵל לְתִשׁוּבָה. אִף
כִּי אֲנִי הַקְּרִיב, שֶׁהַקְּרִיב אֶת עַצְמוֹ
לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כְּרֵאוּי. לְבֵא
מְצַרִּימָה, לְהַתְּבַנֵּן בְּאוֹתָן הַדְּרָגוֹת
וְלְהַתְּרַחַק מֵהֶן וְלְהַתְּרַחַק מִמַּעֲשֵׂי מְצַרִּים.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּא רֵאָה, כִּיּוּן כִּי

דְּעַד תְּהִיָּא שְׁעָתָא לָא אֶסְתַּכַּל בְּדִיוקְנָא דְשָׂרָה
בְּסִגְיָאוֹת צְנִיעוּתָא דְתוֹת בִּינִיחוּן, וְכַד קָרִיב לְמַצְרִים
אֶתְגַּלְיָיא אִיהִי וְחָמָא בָּהּ.

דְּבַר אַחַר בְּמַה יַדַּע, אֶלָּא עַל יְדָא דְטוֹרַח אוֹרְחָא בַר
נָשׁ מִתְבַּזֶּה וְהִיא קָיִמָּא בְּשִׁפְרוֹ דִּילָהּ וְלֹא
אֶשְׁתַּיִן. דְּבַר אַחַר הֵינָהּ נָא יַדְעָתִי דְחָמָא עֲמָה שְׂכִינָתָא.
וּבְגִין כֶּךָ אֶתְרַחֵץ אַבְרָהָם וְאָמַר אֶחְתִּי הִיא. וּמַלְּהָ דָא
אֶסְתַּלַּק לְתַרִי גּוֹזְנִין. חַד כְּמִשְׁמַעוֹ. וְחַד כְּדַכְתִּיב, (מְשַׁלִּי ז)
אָמַר לְחַכְמָה אֶחְתִּי אַתְּ. וּכְתִיב אֶמְרִי נָא אֶחְתִּי אַתְּ.
וּכְתִיב, (דְּבָרִים ה) וְאֵת תְּדַבֵּר אֵלַיִנו. לְמַעַן יִיטֵב לִי בְּעַבְרֵךְ.
כְּלַפֵּי שְׂכִינָה אָמַר בְּעַבְרֵךְ יִיטֵב לִי קִדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא.
וְחִיתָה נַפְשִׁי בְּגִלְגָּלָךְ. בְּגִין דְּבָדָא יֶסְתַּלַּק בַּר נָשׁ וַיִּזְכֶּה
לְאֶסְתַּלְקָא לְאַרְחָא דְחַיִּי.

אֶמְרִי נָא אֶחְתִּי וְגו'. רַבִּי יִיסָא אָמַר יַדַּע הָוָה אַבְרָהָם

לשון הקודש

עולה לשני גננים – אחד כמשמעו, ואחד
כפתיב (משלי ז) אמר לחכמה אחתי את,
וכתיב (דברים ה) ואת תדבר אלינו. למען
יטב לי בעבורך – כלפי שכינה אמר,
בעבורך ייטיב לי הקדוש ברוך הוא.
וחיתה נפשי בגלגלך, משום שפנה
יתעלה אדם ויזכה להתעלות לדרוך
החיים.

אמרי נא אחתי וגו'. רבי ייסא אמר,

אשה יפת מראה? אלא זה פרשוה, שעד
השעה היא לא הסתכל בדמות שרה
מרב הצניעות שהיתה ביניהם. וכשקרב
למצרים, היא התגלתה וראה אותה.

דבר אחר, במה ידע? אלא על ידי מרח
הדרוך אדם מתבזה, והיא עמדה בנפיה
ולא השתנתה. דבר אחר הנה נא ידעת,
שראה עמה את השכינה, ומשום כך
בטח אברהם ואמר אחתי את. וזה הדרוך

דְּכַלְהוּ מְצַרְאֵי שְׁטִיפִין אֲנוּן בְּזִמְתָּה, וְכִיּוֹן דְּכָל הָאֵי
 (דף 99 ע"א) יַדַּע אֲמַאי לָא דְחִיל עַל אֲתִיתִיה דְּלֹא
 אֲהַדְר מְאַרְתָּא וְלֹא יִיעוּל לְתַמָּן. אֲלֵא בְּגִין דְּהַכֵּא
 שְׂכִינְתָּא עִמָּה:

השלמה מההשמטות (סימן יד)

וַיְהִי כְּבּוֹא אַבְרָם מְצַרְיָמָה, כְּבּוֹאָם מִבְּעֵי לִיָּה וְשָׂרָה
 הִיכָן הָיְתָה. אֲלֵא אַבְרָהָם אֲעֲלָה בְּתִיבוֹתָא וְסַגְר
 עָלָה פִּיּוֹן דְּמַטָּא לְמַצְרַיִם אָמְרוּ לִיָּה חַב מְכָסָא אָמַר
 אָנָּא יְהִיב מְכָסָא. אָמְרוּ לִיָּה מָאֲנִין אֲתָ טָעִין אָמַר אָנָּא
 יְהִיב דְּמָאֲנִין אָמְרוּ לִיָּה מְטַכְסָא אֲתָ טָעִין אָמַר אָנָּא
 יְהִיב דְּמְטַכְסָא. אָמְרוּ לִיָּה מְרַגְלָאן אֲתָ טָעִין, אָמַר לְהוּ
 אָנָּא יְהִיב מְכָסָא דְּמְרַגְלָאן, אָמְרוּ לִיָּה אֵי אַפְשָׁר, אֲלֵא
 לְמַפְתַּח תִּיבוֹתָא וְנַחְזִי מָה בְּגוֹוָה. פִּיּוֹן דְּפַתְחוּ תִיבוֹתָא
 אֲתַנְהָרָא אַרְעָא דְּמַצְרַיִם מְנַהוּרָא דִּילָה הָדָא הוּא

לשון הקודש

אמר: אני אתן מכם. אמרו לו: פלים
 אתה טוען. אמר להם: אתן מכם של
 פלים. אמרו לו: בגדי משי משופח אתה
 טוען. אמר להם: אתן מכם של בגדי משי
 משופח. אמרו לו: מרגליות אתה טוען.
 אמר להם: אתן מכם של מרגליות. אמרו
 לו: אי אפשר אלא לפתח את התבה
 ונראה מה בתוכה. פיון שפתחו את
 התבה, האירה ארץ מצרים מהאור
 שלה, והו שכתוב (ש) ויראו המצרים את

ידע היה אברהם שכל המצרים שטופים
 הם בזמנה, וכיון שכל זה ידע, למה לא
 פחד על אשתו שלא חזר מן הדרך ולא
 יבנם לשם? אלא משום שראה עמה
 שכינה.

השלמה מההשמטות (סימן יד)

וַיְהִי כְּבּוֹא אַבְרָם מְצַרְיָמָה (שם יב). כְּבּוֹאָם
 הָיָה צְרִיךְ לְמַטָּא! וְשָׂרָה הִיכָן הָיְתָה? אֲלֵא
 אַבְרָהָם הִכְנִיסָה לְתַבָּה וְסַגְר עָלֶיהָ. פִּיּוֹן
 שְׁהִגִיעַ לְמַצְרַיִם, אָמְרוּ לוֹ: שְׁלֵם מְכָס.

דְּכַתִּיב (ש) וַיֵּרְאוּ הַמְּצַרִּים אֶת הָאִשָּׁה וְגו' אָמַר רַבִּי יְהוּדָה וַיְהִי כְּבוֹאָם מְצַרִּימָה, הָיָה לִיָּה לְמִימָר אֶלֶּא

בְּתִיבָה וְכו': (עד כאן מההשמטות)

וַיְהִי כְּבוֹא אַבְרָם מְצַרִּימָה וַיֵּרְאוּ הַמְּצַרִּים אֶת הָאִשָּׁה כִּי יָפָה הִיא מְאֹד. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּתִיבָה אֶעֱיֵל לָהּ, וּפְתָחוּ לָהּ לְמִיסַב מְנָה קוּסְטוֹנָא. פִּיּוֹן דְּאִתְפַּתַּח הָיָה נְהוֹרָא כְּנְהוֹרָא דְשִׁמְשָׁא הָדָא הוּא דְכַתִּיב פִּי יָפָה הוּא מְאֹד. מָאִי מְאֹד, אֶלֶּא דְחָמוּ בְּתִיבָה דִּיּוֹקְנָא (נִיֵּא נְהוֹרָא) אֶתְרָא. אֶפִּיקוּ לָהּ וְחָמוּ לָהּ כְּמִלְקַדְמִין הָדָא הוּא דְכַתִּיב וַיֵּרְאוּ אוֹתָהּ שְׂרֵי פְרַעָה. פִּיּוֹן דְּכַתִּיב וַיֵּרְאוּ הַמְּצַרִּים אֶת הָאִשָּׁה מָאִי וַיֵּרְאוּ אוֹתָהּ שְׂרֵי פְרַעָה, אֶלֶּא דְאֶפִּיקוּ לָהּ וְחָמוּ לָהּ כְּמִלְקַדְמִין וְכִדִּין וַיְהִלְלוּ אוֹתָהּ אֶל פְּרַעָה וְגו'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק. וַיִּי לְאַנּוֹן חֵיבִיָּא דְעֶלְמָא דְלֵא

לשון הקודש

אֶלֶּא שְׂרָאוּ בְּתַבָּה דְמִוֵּת וְנִיֵּא אוֹרוֹ אֶתְרַת. הוֹצִיאוּ אוֹתָהּ וַרְאוּ אוֹתָהּ כְּבַתְחִלָּה. זְהוּ שְׂפָתוֹב וַיֵּרְאוּ אֶתָּה שְׂרֵי פְרַעָה. פִּיּוֹן שְׂפָתוֹב וַיֵּרְאוּ הַמְּצַרִּים אֶת הָאִשָּׁה, מַה זֶה וַיֵּרְאוּ אֶתָּה שְׂרֵי פְרַעָה? אֶלֶּא שְׁהוֹצִיאוּ אוֹתָהּ וַרְאוּ אוֹתָהּ כְּבַתְחִלָּה, וְאִזּוּ וַיְהִלְלוּ אֶתָּה אֶל פְּרַעָה וְגו'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹי לְאוֹתָם רִשְׁעֵי הָעוֹלָם שְׁלֵא יוֹדְעִים וְלֵא מְשַׁנְיָחִים

הָאִשָּׁה וְגוֹמַר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַיְהִי כְּבוֹאָם מְצַרִּימָה הָיָה לוֹ לִזְמַרְוֹ אֶלֶּא בְּתַבָּה וְכו': ע"כ מההשמטות.

וַיְהִי כְּבוֹא אַבְרָם מְצַרִּימָה וַיֵּרְאוּ הַמְּצַרִּים אֶת הָאִשָּׁה כִּי יָפָה הוּא מְאֹד. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכְּנִיס אוֹתָהּ בְּתַבָּה, וּפְתָחוּ אוֹתָהּ לְקַחַת מִמֶּנָּה מְכָס. פִּיּוֹן שְׁנַפְתַּח, הָיָה אוֹר כְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ. זְהוּ שְׂפָתוֹב כִּי יָפָה הוּא מְאֹד. מַה זֶה מְאֹד?

יָדְעִין וְלֹא מִשְׁגִּיחִין בְּעִבְדֵיהֶן יִקְדָּשָׁא בְרִיךְ הוּא,
 וְאֲנֹן לֹא מִסְתַּכְּלִי (בבבלי) דְּכָל מַה דְּהוּי בְּעֵלְמָא מִעַם
 קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא אִיהוּ, דְּאִיהוּ יָדַע בְּקַדְמֵיתָא מַה
 דְּלָהוּי בְּסוּפָא דְכְּתִיב, (ישעיה מו) מִגִּיד מִרְאשִׁית אַחֲרִית.
 וְאִיהוּ אִסְתַּכִּי וְעֵבִיד עֵבִידוֹן בְּקַדְמֵיתָא בְּגִין לְסַלְקָא
 לֹון לְבַתָּר יוֹמִין.

תָּא חֲזִי, אֲלִמְלָא דְאַנְסִיבַת שְׂרֵי לְגַבֵּי פְרַעָה, לֹא אֲלִקִּי
 הוּא, וְאֲלִקְאוּתָא דָּא גָרִים אֲלִקְאוּתָא לְבַתָּר כִּין
 דִּילְקוֹן מִצָּרִים בְּנִגְעִים גְּדוּלִים, כְּתִיב הֲכֹא נִגְעִים
 גְּדוּלִים וּכְתִיב הָתָם (דברים ו) וַיִּתֵּן יְיָ אֶתֶּת וּמוֹפְתִים
 גְּדוּלִים וְרָעִים בְּמִצְרַיִם. מַה לְהִלָּן עֲשֵׂר מִכּוֹת אֶף כֹּאן
 עֲשֵׂר מִכּוֹת. כִּמָּה דְעֵבִיד קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא נִסִּין וּגְבוּרָן
 לְיִשְׂרָאֵל לִילִיָּא, אֹפֵּי הֲכֹא עֵבִיד לָהּ קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא
 לְשָׂרָה נִסִּין וּגְבוּרָאן לִילִיָּא.

לשון הקודש

הַלְקָאָה לְאַחַר מִכּוֹן שִׁילְקוֹ מִצָּרִים
 בְּנִגְעִים גְּדוּלִים. כְּתוּב כֹּאן נִגְעִים גְּדוּלִים,
 וְכְתוּב שָׁם (דברים ו) וַיִּתֵּן ה' אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים
 גְּדוּלִים וְרָעִים בְּמִצְרַיִם. מַה לְהִלָּן עֲשֵׂר
 מִכּוֹת – אֶף כֹּאן עֲשֵׂר מִכּוֹת. כִּמוֹ שֶׁעָשָׂה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִסִּים וּגְבוּרוֹת
 לְיִשְׂרָאֵל בְּלִילָה – אֶף כֹּאן עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְשָׂרָה נִסִּים וּגְבוּרוֹת בְּלִילָה.

בְּמַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם לֹא
 מִסְתַּכְּלִים (בבבלי) שְׂכַל מַה שֵׁיִשׁ בְּעוֹלָם
 הוּא מִעַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא יוֹדַע
 בְּתַחֲלָה מַה שִׁיְהִיָּה בְּסוּפָא, שְׂכַתוּב (ישעיה
 מו) מִגִּיד מִרְאשִׁית אַחֲרִית. וְהוּא עוֹפֵה
 וְעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים בְּרֵאשׁוֹנָה כְּדִי לְהַעֲלוֹתָם
 לְאַחַר יָמִים.

כֹּאן רָאָה, אֲלִמְלָא שְׂנַטְלָה שְׂרֵי לְפְרַעָה,
 הוּא לֹא הִיָּה מְלַקָּה. וְהַהֲלָקָאָה הוּוּ גְרָמָה

רַבִּי יוֹסִי פָּתַח וְאָמַר (תהלים ג) וְאַתָּה יי מִגֵּן בְּעַדִּי כְבוֹדִי
 וּמְרִים רֵאשִׁי. אָמַר דָּוִד אַף עַל גַּב דְּכָל בְּנֵי עַלְמָא
 יִיתוּן לְאַנְתָּא בִּי קַרְבָּא, וְאַתָּה יי מִגֵּן בְּעַדִּי. תָּא חַזִּי, כְּתִיב
 מִגֵּן בְּעַדִּי. אָמַר דָּוִד לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רְבוּנוּ שְׁל עוֹלָם
 מִפְּנֵי מָה לָא עֲבִדִּי בִּי חֲתִימָה דְּבִרְכָה כְּמָה דְּחֲתִמִּי
 בְּרָכָה בְּאַבְרָהָם וּדְכִתִּיב אֲנֹכִי מִגֵּן לְךָ. וְאָמַרִי מִגֵּן
 אַבְרָהָם.

אָמַר לִיה קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדָוִד, אַבְרָהָם כְּבָר
 בְּחִנְתִּיו וְצַרְפְּתִיו וְקָאִים קַמָּאי בְּקִיּוּמָא שְׁלִים.
 אָמַר לִיה דָּוִד אֵי הָכִי (תהלים כו) בְּחִנְנִי יי וְנִסְנִי צָרְפָּה
 כְּלִיזְתִּי וְלִבִּי. בִּינוּן דְּעֵבֵד הֵהִיא מְלָה דְּבֵת שְׁבַע אֲדַבֵּר
 דָּוִד קַמִּיהָ עַל מָה דְּאָמַר. אָמַר (תהלים יז) בְּחִנְתָּ לִבִּי פְקַדְתָּ
 לִילָה צָרְפְּתִנִּי בַּל תִּמְצָא זִמּוֹתַי בַּל יַעֲבֹר פִּי.

לשון הקודש

אַבְרָהָם?

אָמַר תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדָוִד: אַבְרָהָם
 כְּבָר בְּחִנְתִּיו וְצַרְפְּתִיו, וְעוֹמֵד לְפָנֵי
 בְּקִיּוּם שְׁלִים. אָמַר לוֹ דָּוִד: אִם כֵּן, (שם כו)
 בְּחִנְנִי ה' וְנִסְנִי צָרְפָּה כְּלִיזְתִּי וְלִבִּי. בִּינוּן
 שְׁעָשָׂה אוֹתוֹ הַדְּבָר שֶׁל בֵּת שְׁבַע, גִּזְרָה
 דָּוִד לְפָנָיו עַל מָה שְׁאָמַר. אָמַר (שם יז)
 בְּחִנְתָּ לִבִּי פְקַדְתָּ לִילָה צָרְפְּתִנִּי בַּל
 תִּמְצָא זִמּוֹתַי בַּל יַעֲבֹר פִּי.

רַבִּי יוֹסִי פָּתַח וְאָמַר, (תהלים ג) וְאַתָּה ה'
 מִגֵּן בְּעַדִּי כְבוֹדִי וּמְרִים רֵאשִׁי. אָמַר דָּוִד,
 אַף עַל גַּב שְׁכָל בְּנֵי הָעוֹלָם יְבוֹאוּ לְעַרְףְךָ
 עִמִּי קָרֵב – וְאַתָּה ה' מִגֵּן בְּעַדִּי. בַּא רְאִיה,
 כְּתוּב מִגֵּן בְּעַדִּי. אָמַר דָּוִד
 לְקַדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: רְבוּנוּ שְׁל עוֹלָם,
 מִפְּנֵי מָה לָא עוֹשִׂים בִּי חֲתִימָה שְׁל
 בְּרָכָה כְּמוֹ שְׁחֹתְמִים בְּרָכָה בְּאַבְרָהָם,
 שְׁכָתוּב אֲנֹכִי מִגֵּן לְךָ, וְאוֹמְרִים מִגֵּן

אָמַר אֲנִי אֲמִינָא בְּחַנְנִי יְיָ וְנַסְנִי וְאַנְתָּ בַּחֲנֻתְ לִבִּי. אֲנִי אֲמִינָא צְרָפָה כְּלִיזְתִּי וְאַתָּה צְרַפְתָּנִי בַּל תִּמְצָא לָא אֲשַׁבְּחֶתָּ לִי כְּדָקָא יְאוּת. וּמִזְתִּי בַּל יַעֲבֹר פִּי. מָאן יִתֵּן וְהָאִי מַלְּה דְחֻשְׁבִּית דְּלֹא יַעֲבֹר לִי פּוּמְאִי, וְעַם כָּל דָּא חֲתָמִין בֵּיהּ בְּרַכָּה דְקִאֲמָרוּן מִגֵּן דְּוֹד, וּבְגִין כֶּךָ אָמַר דְּוֹד וְאַתָּה יְיָ מִגֵּן בְּעַדִּי, כְּבוֹדִי וּמְרִים רֵאשִׁי. (ד"א ל"ג וְהָאִי) וְדָאִי דְרָנָא דָּא יִקְרָא דִּילִי דְאֲנָא מִתְּעַטְרָנָא בֵּיהּ:

וַיְצַו עָלָיו פְּרַעְיָה אֲנָשִׁים וַיִּשְׁלְחוּ אוֹתוֹ. תָּא חֲזִי, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ מִגֵּן לְצַדִּיקֵינָא דְלֹא יִשְׁלֹטוּן בְּהוּ בְּנֵי נָשָׂא, וְקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָגִין עַל אַבְרָהָם דְּלֹא יִשְׁלֹטוּן בֵּיהּ וּבְאַתְתֵּיהּ.

תָּא חֲזִי, שְׂכִינְתָּא לָא אֲתַעְדִּי מְנַה דְשָׂרָה כָּל הַהוּא לִילֵיא, אַתָּא פְּרַעְיָה לְמִקְרַב בְּתַדְהָ, אַתָּא מִלְּאָךְ וְאַלְקֵי לֵיהּ, כָּל אֵימַת דְאֲמָרָה שָׂרָה אֲלֵקֵי הוּא מִלְּקֵי,

לשון הקודש

מתעטרת בו.

וַיְצַו עָלָיו פְּרַעְיָה אֲנָשִׁים וַיִּשְׁלְחוּ אוֹתוֹ. בא ראה, הקדוש ברוך הוא מגן לצדיקים שלא ישלטו בהם בני אדם, והקדוש ברוך הוא הגן על אברהם שלא ישלטו בו ובאשתו.

בַּא רֵאָה, הַשְׂכִּינָה לֹא זָוָה מִשָּׂרָה כָּל הַלַּיְלָה הַהוּא. בא פרעה לקרב אליה – בא המלאך והלקה אותו. כל פעם

אָמַר, אֲנִי אֲמַרְתִּי בְּחַנְנִי ה' וְנַסְנִי, וְאַתָּה בַּחֲנֻתְ לִבִּי. אֲנִי אֲמַרְתִּי צְרָפָה כְּלִיזְתִּי, וְאַתָּה צְרַפְתָּנִי בַּל תִּמְצָא לָא טַעְמָתְ אוֹתִי כְּרֵאוּנִי. וּמִזְתִּי בַּל יַעֲבֹר פִּי – מִי יִתֵּן וְהַדְּבַר הַזֶּה שְׁחֻשְׁבִּיתִי, שְׁלֹא יַעֲבֹר אֶת פִּי. וְעַם כָּל זֶה הוֹתָמִים בּוֹ הַבְּרַכָּה, שְׂאֵנוֹ אוּמְרִים מִגֵּן דְּוֹד. וּמִשּׁוּם כֶּךָ אָמַר דְּוֹד, וְאַתָּה ה' מִגֵּן בְּעַדִּי כְּבוֹדִי וּמְרִים רֵאשִׁי. וְהוּא וְדָאִי דְרָנָה זֶה הַכְּבוֹד שְׁלִי שְׂאֵנִי

וְאַבְרָהָם הָוּה מִתְקִיף בְּמַאֲרִיחַ דְּהָא שָׂרָה לָא יִבְלִין
 לְשִׁלְטָאָה עֲלָהּ הָדָא הוּא דְכָתִיב, (משלי כח) וְצַדִּיקִים
 בְּכַפּוּר יִבְטָח, וְהֵכָא נִסְיוֹנָא הוּא דְלֹא הִרְהֵר אֲבִתְרִיחַ
 דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק תָּא חַוֵּי, דְּבִגִּין כֶּדֶּן לָא פִּקִּיד קְדָשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לְנַחְתָּא לְמַצְרִים אֶלָּא הוּא עֲצֻמוֹ
 מִנְרַמִּיחַ נַחַת, בְּגִין דְּלֹא יְהֵא פִתְחוֹן פֶּה לְבָנֵי עֲלָמָא
 דְּאָמַר לִיחַ בֵּן וּלְבַתָּר אֲצִטְעֵר עַל אֶתְתִּיחַ.

רַבִּי יִצְחָק פִּתַּח וְאָמַר (תהלים צב) צַדִּיק פִּתְמָר יִפְרַח
 כַּאֲרוֹז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה. צַדִּיק פִּתְמָר יִפְרַח. מִפְּנֵי
 מָה אַקִּישׁ צַדִּיק לְתִמְרָא. מַה תִּמְרָא בֵּינוֹן דְּהַגְזִירִין לִיחַ לָא
 סָלִיק עַד זְמַן סַגְיָא, אוֹף הָכִי צַדִּיק בֵּינוֹן דְּאֶתְאַבִּיד
 מִעֲלָמָא לָא סָלִיק אַחַר תְּחוּתוֹי עַד זְמַן סַגְיָא. כַּאֲרוֹז
 בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּא אוֹף הָכִי נָמִי.

לשון הקודש

כְּדֵי שְׂלֵא יְהִיחַ פִּתְחוֹן פֶּה לְבָנֵי הָעוֹלָם
 שְׂאָמַר לוֹ בֵּן, וְאַחַר כֶּדֶן הַצִּטְעֵר עַל
 אֲשֶׁתוֹ.

רַבִּי יִצְחָק פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים צב) צַדִּיק
 פִּתְמָר יִפְרַח כַּאֲרוֹז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה. צַדִּיק
 פִּתְמָר יִפְרַח, מִפְּנֵי מָה הַקִּישׁ צַדִּיק
 לְתִמְרָא? מַה תִּמְרָא בֵּינוֹן שְׁגוּזִרִים אוֹתוֹ לָא
 עוֹלָה עַד זְמַן רַב – אִף כֶּדֶן צַדִּיק, בֵּינוֹן
 שְׂאָבֵד מִן הָעוֹלָם, לָא עוֹלָה אַחַר תְּחֻתוֹי

שְׂאָמַרְהָ שָׂרָה הִלְקָה – הִיחַ מִלְקָה.
 וְאַבְרָהָם הִיחַ מִחֻיב כְּרַבּוֹנוֹ, שְׁהָרִי עַל
 שָׂרָה לָא יִכְלוּ לְשַׁלֵּט עָלֶיהָ. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב
 (משלי כח) וְצַדִּיקִים בְּכַפּוּר יִבְטָח. וְכַאֲן
 הַנְּסִיוֹן שְׂלֵא הִרְהֵר אַחַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בַּא רְאָה שְׂמִשּׁוּם כֶּדֶן
 לָא עוֹה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְרַדַּת
 לְמַצְרִים, אֶלָּא הוּא עֲצֻמוֹ מִעֲצֻמוֹ יְרַד,

בַּתָּמָר יִפְרָח מִה תָּמָר לֹא סָלִיחַ אֱלֹהֵי דְבַר וְנוֹקְבָא.
 אוֹף הָכִי צַדִּיק לֹא סָלִיחַ אֱלֹהֵי דְבַר וְנוֹקְבָא,
 דְבַר צַדִּיק וְנוֹקְבָא צַדִּיקָתָא, כְּגוֹנוֹנָא דְאַבְרָהָם וְשָׂרָה.
 כְּאֶרְזוּ בְּלִבְנוֹן יִשְׁנֵא מָה אֶרְזוּ בְּלִבְנוֹן עֲלָאָה עַל כֹּלָּא
 וְכֹלָּא יִתְבִּי תְּחִילָתוֹ, אוֹף הָכִי צַדִּיק הוּא עֲלָאָה עַל
 כֹּלָּא וְכֹלָּא יִתְבִּי תְּחִילָתוֹ. וְעֲלָמָא לֹא קִיּוּמָא אֱלֹהֵי עַל
 צַדִּיק חַד דְּכִתְיִב, (משלי י) וְצַדִּיק יִסּוֹד עוֹלָם. וְעֲלִיָּה
 קָאִים עֲלָמָא, וּבְגִיעִיָּה אִסְתְּמִיד, וְעֲלִיָּה אִשְׁתִּיל.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר וְהָא תַּנִּינָן דְּעַל שִׁבְעָה סְמִכִין
 עֲלָמָא קִיּוּמָא דְּכִתְיִב, (משלי ט) חֲצָבָה עֲמוּדָיָה
 שִׁבְעָה. אָמַר לִיָּה רַבִּי יוֹסִי הָכִי הוּא וְדָאִי, אֲבָל (הַכָּא)
 כֹּלְהוּ אַחֲרֵינוּן בְּשִׁבְעֵאָה (דף ע"ב ע"א) קִיּוּמִי דְּאִיְהוּ סְמִכָּא
 דְּעֲלָמָא, וְאִיְהוּ צַדִּיק וְדָא אִשְׁקִי (לְעֲלָמָא) וְרַוִּי עֲלָמָא (כ"א)

לשון הקודש

שְׁכֵתוֹב (משלי י) וְצַדִּיק יִסּוֹד עוֹלָם. וְעֲלִיו
 הָעוֹלָם עוֹמֵד, וּבְגִלְלוּ נִסְמָךְ, וְעֲלִיו
 נִשְׁתַּל.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וְהָרִי שְׁנִינּוּ שְׁעַל
 שִׁבְעָה עֲמוּדִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, כְּכֵתוֹב (שם)
 ט חֲצָבָה עֲמוּדָיָה שִׁבְעָה. אָמַר לוֹ רַבִּי
 יוֹסִי, כִּי הוּא וְדָאִי, אֲבָל וּכְאֵן כֹּל
 הָאַחֲרִים בְּשִׁבְעֵי הֵם עוֹמְדִים, שְׁהוּא
 סְמָךְ שֶׁל הָעוֹלָם, וְהוּא צַדִּיק, וְזֶה מִשְׁקָה
 וְאֵת הָעוֹלָם וּמְרוֹה אֵת הָעוֹלָם וּמֵן הַכּוֹל וְזֵן

עַד זְמַן רַב. כְּאֶרְזוּ בְּלִבְנוֹן יִשְׁנֵא – אִף כִּי
 גַם.

בַּתָּמָר יִפְרָח – מִה תָּמָר לֹא עוֹלָה אֱלֹהֵי
 זְכָר וְנוֹקְבָה, אִף כִּי הַצַּדִּיק לֹא עוֹלָה אֱלֹהֵי
 זְכָר וְנוֹקְבָה. הַזְכָּר צַדִּיק וְהַנוֹקְבָה צַדִּיקָתָא,
 כְּמוֹ שְׁאַבְרָהָם וְשָׂרָה. כְּאֶרְזוּ בְּלִבְנוֹן יִשְׁנֵא
 – מִה הָאֶרְזוּ בְּלִבְנוֹן עֲלִיוֹן עַל הַכּוֹל וְהַכּוֹל
 יוֹשְׁבִים תְּחִילָתוֹ – אִף כִּי הַצַּדִּיק הוּא
 עֲלִיוֹן עַל הַכּוֹל וְהַכּוֹל יוֹשְׁבִים תְּחִילָתוֹ.
 וְהָעוֹלָם אֵינּוּ עוֹמֵד אֱלֹהֵי עַל צַדִּיק אַחֲד,

מִזֶּן כֹּלָא (מִזֶּן כֹּלָא) וְעָלִיהָ כְּתִיב (ישעיה ג) אָמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב כִּי פָּרִי מֵעֲלֵיהֶם יֹאכְלוּ. וְכְתִיב, (תהלים קמה) טוֹב יִ לְכָל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הָא כְּתִיב, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. דָּא הוּא סַמְכָא דְעֵלְמָא קָאִים עָלֵיהּ, וְאִיהוּ אֲשֶׁקִי לְגַנְתָּא (דְעֵדֶן) וְגַנְתָּא אֲשֶׁתְּקִי מַנְיָה וּמַנְיָה עֵבִידָא פִירִין. וְכִלְהוּ פִירִין פְּרַחִין בְּעֵלְמָא וְאֲנֹן קִיּוּמָא דְעֵלְמָא קִיּוּמָא דְאֹרֵייתָא, וּמֵאן נִינְהוּ. נִשְׁמַתְהוֹן דְצַדִּיקֵינָא דְאֲנֹן פְּרִי עוֹבְדֵי דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. וּבְגִין כֵּךְ בְּכָל לֵילָא וְלֵילָא נִשְׁמַתְהוֹן דְצַדִּיקֵינָא סֻלְקֵן.

וְכֵן אֲתַפְּלֵג לֵילָא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲתִי לְגַנְתָּא דְעֵדֶן לְאֲשֶׁתְּעִשְׂעָא בְהוּ. בְּמֵאן. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּכִלְהוּ, בֵּין אֲנֹן דְמְדוּרֵיהוֹן בְּהַהוּא עֵלְמָא, בֵּין אֲנֹן

לשון הקודש

בְּעוֹלָם וְהֵם הַקְּיוּם שֶׁל הָעוֹלָם, הַקְּיוּם שֶׁל הַתּוֹרָה. וּמִי הֵם? נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם פְּרִי מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִשׁוֹם כֵּךְ בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים עוֹלוֹת.

וּבְשִׁנְחֵלֵק הַלַּיְלָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּא לְגֵן הָעֵדֶן לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ בָּהֶם. בְּמִי? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּכֻלָּם. בֵּין אוֹתָם שְׁמֹדֶרֶם בְּעוֹלָם הַהוּא, וּבֵין אוֹתָם

לְכָל, וְעָלִיו כְּתוּב (ישעיה ג) אָמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב כִּי פָּרִי מֵעֲלֵיהֶם יֹאכְלוּ, וְכְתוּב (תהלים קמה) טוֹב ה' לְכָל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הֲרִי כְּתוּב (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. זֶה הוּא הָעֵמּוּד שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו וְהוּא מִשְׁקָה לְגֵן וְהָעֵדֶן, וְהַגֶּן נִשְׁקָה מִמֶּנּוּ, וּמִמֶּנּוּ עוֹשָׂה פְרוֹת. וְכָל הַפְּרוֹת פּוֹרְחִים

דִּיתְבִי בְּמִדּוּרֵיהוֹן בְּהֵאֵי עֲלֵמָא, בְּכִלְהוֹ מִשְׁתַּעֲשַׁע בְּהוֹ
קִדְשָׁא בְּרִידְ הוּא בְּפִלְגוֹת לִילֵיא.

תָּא חַוִּי, עֲלֵמָא דְלַעֲיֵלָא אֲצַטְרִיד לְאַתְעֵרוּתָא
דְעֲלֵמָא תַתָּאָה, וְכֵד נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקֵיָא נְפָקִי
מֵהֵאֵי עֲלֵמָא וְסִלְקִי לְעֵילָא כְּלָהוֹ מִתְלַבְּשֵׁי בְּנַהוּרָא
דְלַעֲיֵלָא בְּדִיוֹקְנָא יְקָר, וּבְהוֹ קִדְשָׁא בְּרִידְ הוּא
מִשְׁתַּעֲשַׁע וְתַאיֵב לֹזֶן דְּאֵינְהוֹ פְּרִי עוֹבְדוּי, וְעַל דָּא
אֲקֵרוּן יִשְׂרָאֵל דְּאֵית לֹזֶן נִשְׁמַתִּין קִדְיִשִׁין בְּנִין לְקִדְשָׁא
בְּרִידְ הוּא, כְּמָה דְאַתְ דְּאֵת אָמַר (דְּבָרִים י"ד) בְּנִים אַתֶּם לִי
אֱלֹהֵיכֶם, בְּנִים וְדַאי אִיבָא דְעוֹבְדוּי.

אָמַר רַבִּי יִיסָא וְאַפִּילוּ אַנּוּן דְּבַהֵאֵי עֲלֵמָא (דְּמִרְשָׁא),
הֵיאֵךְ. אָמַר לִיה בְּנִין דֵּי בְּפִלְגוֹת לִילֵיא כָּל
אַנּוּן זַפְּאֵי קְשׁוּט כְּלָהוֹ מִתְעַרֵּי לְמִקְרֵי בְּאוּרֵיָתָא
וְלִמְשַׁמַּע תְּשַׁבְּחֶן דְּאוּרֵיָתָא, וְהֵא אַתְמָר דְּקִדְשָׁא בְּרִידְ

לשון הקודש

לָהֶם, שְׁהֶם פְּרִי מַעֲשֵׂיו, וְעַל זֶה נִקְרָאוּ
יִשְׂרָאֵל שְׁיֵשׁ לָהֶם נִשְׁמוֹת קְדוּשׁוֹת
בְּנִים לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(דְּבָרִים י"ד) בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. בְּנִים
וְדַאי, פְּרִי מַעֲשֵׂיו.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, אֲפִילוּ אוֹתָם שְׁבַע עוֹלָם
הָזֶה וְשַׁל הָאָרְצוֹן. אֵיךְ? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם
שְׁבַח־צוֹת הַלְּיָלָה כָּל אוֹתָם צַדִּיקֵי אֲמַת,
כָּלֶם מִתְעוֹרְרִים לְקָרָא בַתּוֹרָה וְלִשְׁמַע

שְׁיוֹשְׁבִים בְּמִדּוּרָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, בְּכָלֶם
מִשְׁתַּעֲשַׁע הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּחַצוֹת
הַלְּיָלָה.

בַּא רְאָה, הָעוֹלָם שְׁלִמְעָלָה צְרִידְ אַת
הַתְּעוֹרְרוֹתוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן.
וְכִשְׁנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים יוֹצְאוֹת מִן הָעוֹלָם
הַזֶּה וְעוֹלוֹת לְמַעְלָה, כְּלֵן מִתְלַבְּשׁוֹת
בְּאוּר שְׁלִמְעָלָה בְּדַמוֹת נִכְבְּדָה, וּבְהֶם
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשַׁע וְתַאֵב

הוא וְכָל אַנּוּן צַדִּיקוֹא דְבָגוּ נִנְתָא דְעַדן בְּלֵהוּ צִיִּיתִין
 לְקַלִּיהוֹן, וְחוּטָא דְחֶסֶד אֲתַמְשֵׁךְ עַלֵּיהוּ בִימְכָא
 דְכְתִיב, (תהלים מב) יוֹמָם יַצֵּנָה יְיָ חֶסְדּוֹ וּבְלֵילָהּ שִׁירָה
 עַמִּי.

וְעַל דָּא תְּשַׁבְּחֵן דְּסִלְקִין בְּלֵילֵיא קַמֵּיה דָּא תּוֹשְׁבַתָּא
 שְׁלִים. תָּא חַזִּי, בְּשַׁעֲתָא דִּישְׂרָאֵל הוּוּ סְגוּרִין
 בְּבַתִּיהוֹן כִּד קָטַל קְדָשָׁא בְּרִידָהּ הוּא בְּכוּרֵיהוֹן דְּמִצְרָאִי,
 הוּוּ אֲמָרִי הֵלִילָא וְתְּשַׁבְּחֵן קַמֵּיה.

תָּא חַזִּי, דְּדוּד מְלַבָּא הוּוּה קָם בְּפַלְגוֹת לֵילֵיא, דָּאִי
 תִּימָא דְהוּוּה יְתִיב אוֹ שָׁכִיב בְּעַרְסִיהּ וְהוּוּה אָמַר
 שִׁירִין וְתּוֹשְׁבַתָּן, לָא, אֵלָא כְּמָה דְכְתִיב (תהלים קיט) חֲצוֹת
 לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ. אָקוּם וְדָאִי בְּעַמִּידָה
 לְאַתְעַסְקָא בְּשִׁירִין וְתּוֹשְׁבַתָּן דְּאוּרֵיִתָּא. וּבְגִין כָּךְ דְּדוּד

לשון הקודש

בְּשֵׁהֲרַג הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַכּוּרֵי
 מִצְרַיִם, הָיוּ אוֹמְרִים הֲלָל וְתְּשַׁבְּחוּת
 לְפָנָיו.

בַּא רְאָה שְׂדוּד הַמֶּלֶךְ הָיָה קָם בְּחֲצוֹת
 הַלַּיְלָה, שָׁאֵם תֵּאמַר שְׁהֵיָה יוֹשֵׁב אוֹ
 שׁוֹכֵב בְּמִטָּתוֹ וְהָיָה אוֹמֵר שִׁירוֹת
 וְתְּשַׁבְּחוּת - לָא, אֵלָא כְּמוֹ שְׁכַתוּב (שם
 קיט) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ. אָקוּם
 וְדָאִי בְּעַמִּידָה לְהַתְעַסֵּק בְּשִׁירוֹת

אֵת תְּשַׁבְּחוֹת הַתּוֹרָה. וְהָרִי נִתְּבָאָר
 שְׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכָל אוֹתָם
 הַצַּדִּיקִים שְׁבַתוּךְ גַּן הָעַדן בְּלָם
 מְקַשְׁיבִים לְקוֹלָם, וְחוּטָא שֶׁל חֶסֶד נִמְשָׁךְ
 עַלֵּיהֶם בַּיּוֹם, שְׁכַתוּב (תהלים מב) יוֹמָם
 יַצֵּנָה ה' חֶסְדּוֹ וּבְלֵילָהּ שִׁירָה עַמִּי.

וְעַל כֵּן הַתְּשַׁבְּחוֹת שְׁעוֹלוֹת בְּלֵילָה
 לְפָנָיו, זֶה תְּשַׁבְּחַת שְׁלָמָה. בַּא רְאָה,
 בְּשַׁעֲה שִׁישְׂרָאֵל הָיוּ סְגוּרִים בְּבַתִּיהֶם

מִלְכָּא חַי לְעֵלְמִין, וְאַפִּילוּ בְיוֹמֵי מִלְכָּא מְשִׁיחָא אִיהוּ
מִלְכָּא. דְּהָא תַנּוּן מִלְכָּא מְשִׁיחָא אִי מִן חַיָּיא הוּא דְדוּד
שְׁמִיָּה וְאִי מִן מְתִיָּיא הוּא דְדוּד שְׁמִיָּה, וְאִיהוּ הָוָה
אֲתַעֲר בְּצַפְרָא עַד לָא יִיתֵי דְכְּתִיב, (תהלים נז) עוֹרָה כְּבוֹדֵי
עוֹרָה הַנִּבֵּל וְכַנּוּר אֲעִירָה שְׁחַר.

תָּא חַזִּי, כָּל הַהוּא לִילִיָּא דְשָׁרָה הָוֹת לְגִבְיָה דְפָרְעָה
אָתוּ מִלְאֲכֵי עֲלָאֵי לְזַמְרָא לִיָּה לְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
בְּשִׁירִין וְתוֹשְׁבָתָן, אָמַר לְהוּ קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא כְּלָכוּ זִילוּ
וְעֵבִידוּ מִכְּתָשִׁין רַבְרַבִּין בְּמַצְרִים, רְשִׁימוּ לְמָאן דְּאָנָּא
זְמִין לְמַעְפֵּד לְבָתְרָא, (ד"א) מַה כְּתִיב וַיִּנְגַע יְיָ אֶת פְּרַעֲה
בְּנִגְעִים גְּדוֹלִים וְגו'.

תָּא חַזִּי, מַה כְּתִיב וַיִּקְרָא פְּרַעֲה לְאַבְרָם וְגו'. מֵנָּא הָוָה
יָדַע, דְּהָא לָא כְּתִיב הֲכָא כְּמַה דְּאֲתַמַּר בְּאַבְרָם לְךָ

לשון הקודש

הַיְתָה אֲצֵל פְּרַעֲה, בְּאוּ הַמְּלָאכִים
הַעֲלוּנִים לְזַמַּר לְקַדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
בְּשִׁירוֹת וְתוֹשְׁבָחוֹת. אָמַר לְהֵם הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא: כְּלָכֵם לְכוּ וְעֲשׂוּ מִפּוֹת
גְּדוֹלוֹת בְּמַצְרַיִם, סִימֵן לְמִי שְׂאֲנֵי עֲתִיד
לַעֲשׂוֹת אַחַר כֵּךְ. זֶה מַה שְּׂכַתוֹב וַיִּנְגַע
ה' אֶת פְּרַעֲה בְּנִגְעִים גְּדוֹלִים וְגו'.

בַּא רָאָה מַה כְּתוּב, וַיִּקְרָא פְּרַעֲה
לְאַבְרָם וְגו'. מֵנָּן הָיָה יוֹדַע, שְׂהֲרֵי לָא

וְתוֹשְׁבָחוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. וּמִשּׁוֹם כֵּךְ דְּדוּד
הַמְּלָךְ חַי לְעוֹלָמִים, וְאַפִּילוּ בְיָמֵי מְלָךְ
הַמְּשִׁיחַ הוּא מְלָךְ. שְׂהֲרֵי שְׂנִינּוּ, מְלָךְ
הַמְּשִׁיחַ, אִם מִן הַחַיִּים הוּא - דְּדוּד שְׁמוֹ,
וְאִם מִן הַמְּתִיִּים הוּא - דְּדוּד שְׁמוֹ. וְהוּא
הָיָה מִתְעוֹרֵר בְּבִקְרָא בְּמַרְסָא וְבַא,
שְׂכַתוֹב (שם נז) עוֹרָה כְּבוֹדֵי עוֹרָה הַנִּבֵּל
וְכַנּוּר אֲעִירָה שְׁחַר.

בַּא רָאָה, כָּל אוֹתוֹ הַלִּילָה שְׂשָׁרָה